

KIRJA-ARVIO:

METODKOMPASSEN – DU ÄR HÄR

Marander-Eklund, Lena & Illman, Ruth & Henriksson, Blanka (red.) 2004: Metodkompassen – kulturvetarens metodbok. Religionsvetenskapliga skrifter nr 61. Åbo: Åbo Akademi. 300 s.

Carsten Bregenhøj

Det är många universitetsinstitutioners ambition att ha en översiktlig framställning av de gängse metoder, som används inom disciplinen i fråga. De kulturvetenskapliga ämnena vid Åbo Akademi, främst folkloristik och religionsvetenskap, har nu lyckats ta fram en ganska omfattande samling artiklar ”med syfte att på ett relativt lättillgängligt sätt presentera möjliga metoder”. Boken är uppdelad i två delar. De första 116 sidor presenterar i första hand insamlingsmetoder, de nästa 184 sidor primärt analysmetoder. Boken har kommit till som en revision och utvidgning av ett metodkompendium från 2001.

Det är klart att vetenskaplig materialinsamling och analys är en symbiotisk process. Jan Svanberg tar fram bl.a. detta i den inledande artikeln ”Ett medvetet metodval”. Vad andra forskare har insamlat och bearbetat beskriver Blanka Henriksson i ”Från dagböcker och frågelistor till gravstenar och Internet. Ett axplock ur kulturvetenskapernas källor och material”. Nils G. Holm introducerar ”Statistik och enkäter”, och Kennet Granholm och Jan Svanberg diskuterar ”Deltagande observation i teori och praktik”. ”Att skapa och analysera ett muntligt forskningsmaterial” är en inledning till intervjuinsamlingen av Lena Marander-Eklund.

Som övergång till analysmetoderna skriver Nils Erik Villstrand om basmaterialets tillblivelseprocess – av vem, för vem, med vilket syfte – i artikeln ”Källkritik – en nyckel till det förslutna”. Ulrika Wolf-Knuts ger en inblick i folkloristikens historia och metoder genom artikeln ”Att tolka folkloristiska uppteckningar”. Tre moderna sätt att forska i kultur beskrivs av Blanka Henriksson: ”Kulturanalys”, Kennet Granholm: ”Diskursanalys”, och Lena Marander-Eklund: ”Berättelseanalys”. Tillvägagångssätt vid forskning av ”Intertextualitet” framläggs av Camilla Asplund Ingemark, ”Religionspsykologiska forskningsmetoder” står Siv Illman för, och ”Att analysera symboler” är det avslutande metodbidraget av Ruth Illman och Maria Leppäkari.

Alla arbeten har en nära på uttömmande bibliografi och några artiklar avrundas med en kort summering av huvudpunkterna. Boken avslutas med ”Några viktiga termer”, mestadels relaterat till allmän vetenskaplig verksamhet.

Vid läsningen av *Metodkompassen* förekommer en viss deviation som momentant verkar störande. Ur redaktionell synvinkel kunde man utan vidare ta bort försök att dra in läsaren i texten genom att skriva ”Du” – ”frågor du borde ställa”, ”du måste vara medveten om...”, ”du bör vara öppen” och så vidare. I en metodbok kunde man ersätta det med ”Forskaren”. Personer som använder eller skall använda sig av vetenskapliga metoder måste förstå abstraktionen.

Den allvarligaste deklination förekommer nog vid navigation på intervjuens farleder. I närmast samtliga artiklar i boken nämns intervjun, frågelistan eller enkäten som en möjlig insamlingsmetod. Sagesmannen har i mera än en generation utropats till en central gestalt i kulturvetenskaperna men bara undantagsvis har kulturvetaren fått systematisk träning i den intervjutekniken, som på bästa möjliga sätt skall förmedla respondentens kunskaper, åsikter eller känslor. Så just här är *Metodkompassen* tyvärr värdelös. Den blivande forskaren som skall göra intervjufrågor och interagera med meddelare i rollen som intervjuare kommer hjälplös att driva för vind och våg. Det är inte här platsen att skriva den systematiska inledningen till intervjumetoden, det enda relevanta är att kasta ankare och läsa Kahns och Cannells bok *The Dynamics of Interviewing* (1957, eller senare utgåvor).

Det är en otacksam uppgift att på en och samma gång skriva fängslande och systematiskt om metoder. Metoder har det som spel eller sport, det måste finnas ett inneboende regelverk som är tråkigt, men när man har lärt sina regler kan forskning vara en entusiasmerande upplevelse. Forskning är en cocktail av stringens, bondförnuft och inspiration och som helhet lyckas *Metodkompassen* riktigt väl att blottlägga vilka tillvägagångssätt håller forskaren på rätt kurs.

LITTERATUR

KAHN, ROBERT L. & CANNELL, CHARLES F. 1957: *The Dynamics of Interviewing. Theory, Technique, and Cases*. New York: John Wiley & Sons.

Carsten Bregenhøj är magister i nordisk folkloristik från Köpenhamns universitet och arkivarie vid Österbottens traditionsarkiv.